

А.С. Крутова, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Р.О. Косенко, магістрант (*ХДУХТ, Харків*)

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розвиток підприємництва в контексті євроінтеграційних процесів формує нові вимоги до системи управління малим підприємством, що знаходить прояв у постійному удосконаленні усіх функціональних складових економічної безпеки: політичної, правової, виробничої, фінансової, екологічної, інноваційної, інтелектуальної, кадрової та інформаційної, формування та розвитку окремих елементів і загалом усієї системи безпеки малого підприємства. Здатність до антикризового попереджувального управління забезпечує ефективність управління економічною безпекою малого підприємства, реалізацію позитивних можливостей його розвитку та мінімізує можливі наслідки негативного впливу зовнішнього середовища. Результатом реалізації зазначеного підходу має стати створення інноваційних напрямів підвищення економічної безпеки суб'єктів малого бізнесу, зорієнтованих на виявлення, реалізацію і розвиток їх перспективних економічних можливостей.

Економічну безпеку підприємства треба розглядати, як одну з складових загального поняття «безпека», адже будь-який збиток може отримати оцінку в грошовому виразі, тобто може бути виділена чисто економічна складова збитку.

Економічна безпека підприємства обумовлена впливом зовнішнього середовища, яке в ринковій економіці мінливе, ніколи не залишається стабільним, постійним або незмінним. Саме з позицій впливу зовнішнього середовища, захисту підприємств від його негативного впливу і розглядається вміст категорії економічної безпеки підприємства, у тому числі і в публікаціях вітчизняних вчених-економістів.

Спочатку поняття економічної безпеки розглядалось, як забезпечення умов збереження комерційної таємниці та інших таємниць підприємства.

Забезпечення економічної безпеки вважалось насамперед перед усіма як захист інформації і тому присвячено багато публікацій. Надалі поняття «економічна безпека» пройшло чимало переосмислень у зв'язку зі зміною умов зовнішнього середовища і з урахуванням факторів, які зумовлюють процеси управління.

Економічна безпека як наука в Україні зародилась на початку 90-х років минулого століття, що пов'язано із здобуттям Україною незалежності, формуванням державності, становленням національних економічних інтересів та стандартів. В той час економічна безпека розглядалась науковцями з позиції захисту комерційної таємниці підприємства. В подальшому досліджуючи дане поняття вчені-економісти почали виділяти зовнішні впливи на економічну безпеку підприємства, а саме термін «економічна безпека» трактувати, як захищеність економічних інтересів від впливу несприятливих умов зовнішнього середовища.

Аналіз сформульованих науковцями на цей час трактувань терміну «економічна безпека підприємства» дав можливість визначити основні підходи до визначення сутності цього поняття, а саме:

- економічна безпека пов'язується із високим ступенем ефективності використання корпоративних ресурсів;

- економічна безпека розглядається як захист від зовнішніх і внутрішніх загроз, адаптація до швидкозмінних умов господарювання;

- особлива увага приділяється гармонізації життєво важливих інтересів підприємства та його контрагентів, їх захист від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки;

- пріоритетом економічної безпеки вважається рівновага, стійкість та можливість розвитку підприємства як системи в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз;

- економічна безпека розглядається з позиції наявності та необхідності забезпечення конкурентних переваг підприємства;

- економічна безпека підприємства розглядається комплексно на макrorівні.

Взаємозв'язок кризи на рівні малого підприємництва та спаду виробництва підвищує значимість малого підприємництва у забезпеченні національної економічної безпеки. Таким чином, трактування поняття «економічна безпека підприємства» обов'язково повинно мати комплексний характер та розглядати її як складову національної економічної безпеки.

Результати проведеного дослідження дозволяють поглибити визначення економічної безпеки малого підприємництва та розглядати його як такий рівень розвитку малого підприємництва в державі, за якого забезпечується його спроможність протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, досягається сталий розвиток та формується механізм забезпечення захищеності ключових економічних інтересів.